

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

КАФЕДРА МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
для здобувачів другого (магістерського) рівня
вищої освіти**

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація

УДК : 7.02; 372.87; 378.147.88
ББК 74.204.21

Методичні рекомендації з написання кваліфікаційної роботи напряму підготовки 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / Упорядник Н.М. Ревенок. НАКККіМ, 2021. 26 с.

Укладач: Ревенок Н. М, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи.

Рекомендовано до друку кафедрою мистецтвознавчої експертизи НАКККіМ (протокол № від 2021 року).

© Ревенок Н.М., 2021
© НАКККіМ, 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Державна атестація в магістратурі здійснюється у формі захисту магістерської роботи. Написання магістерської роботи – один з основних етапів підготовки висококваліфікованого фахівця, ефективна форма перевірки знань студента, його творчої та практичної підготовленості до розв'язання проблемних професійних завдань інноваційного характеру в галузі дослідження, експертизи та реставрації творів образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, важлива форма розвитку творчого мислення й розширення знань майбутніх фахівців.

Магістерська робота є самостійним науковим дослідженням студента, що виконується ним на завершальному етапі навчання. Її виконання є необхідною складовою навчального процесу. Основне завдання автора магістерської роботи – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Визначальними ознаками магістерської роботи має бути актуальність обраної теми, наукова новизна, самостійність, дослідницький характер.

Мета магістерської роботи :

– систематизація й поглиблення теоретичних і практичних знань, формування навичок використання цих знань при вирішенні конкретних наукових, науково-технічних і професійних завдань;

– розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних і науково-практичних досліджень;

– набуття досвіду аналізу результатів досліджень, що були отримані у процесі реставрації пам'яток, формулювання висновків і положень;

– набуття навичок написання й оформлення наукової роботи та отримання досвіду її прилюдного захисту.

У результаті виконання науково-дослідної частини магістерської роботи студенти повинні **вміти**:

– проводити бібліографічно-пошукову роботу з використанням сучасних інформаційних технологій;

– формулювати мету дослідження;

– формувати план, методики та обґрунтування проведення дослідження;

– обрати необхідні методи дослідження;

– оформлювати підсумки виконаної роботи у вигляді наукових статей, доповідей на конференціях, які оформлені згідно з установленими вимогами із залученням сучасних засобів редагування й друку.

Назва магістерської роботи повинна бути, по можливості, стислою, відповідати суті поставленого наукового завдання, вказувати на наукову проблему.

Тематика магістерських робіт розробляється кафедрою мистецтвознавчої експертизи згідно з установленою освітньо-професійною характеристикою спеціальності та вимогами з урахуванням актуальних проблем галузі й ринку праці.

Тему магістерської роботи закріплюють персонально за кожним студентом на початку навчання в магістратурі. За поданням кафедри тема магістерської роботи й науковий керівник закріплюються за студентом наказом завідувача кафедри. У разі необхідності тема магістерської роботи може бути скоригована, але не пізніше ніж за два місяці до її захисту.

Зміст навчальних дисциплін індивідуального плану та всіх видів практик студента має бути спрямований на виконання завдань магістерської роботи.

Доцільно дотримуватися принципу наступності наукових напрямків дослідження курсової, дипломної бакалаврської роботи у виконанні магістерської роботи.

До початку виконання магістерської роботи студент повинен ознайомитися з положенням про магістерську роботу й керуватися його вимогами.

2. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО МАГІСТЕРСЬКОЮ РОБОТОЮ

Керівництво магістерськими роботами здійснюють провідні викладачі кафедр, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук та успішно ведуть науково-дослідну роботу.

При призначенні керівника враховують принцип наступності наукового керівництва студентською науковою роботою на попередніх курсах навчання, а також з урахуванням наукових інтересів студента.

Керівниками можуть бути також висококваліфіковані спеціалісти інших вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ.

У випадку виконання студентом магістерської роботи комплексного інтегруючого характеру з кількох галузей наук допускається призначення, крім наукового керівника, одного чи більше консультантів.

Список наукових керівників і перелік рекомендованих тем магістерських досліджень на наступний навчальний рік має бути затверджений рішенням кафедри до 15 травня поточного року.

Науковий керівник контролює виконання роботи та затвердженого ним індивідуального плану.

Основні обов'язки наукового керівника магістерської роботи:

- 1) допомога студентові у виборі теми магістерської роботи;
- 2) участь у складанні індивідуального плану й систематична перевірка його виконання студентом;
- 3) надання систематичних консультацій з питань порядку, послідовності виконання магістерської роботи, визначення змісту та обсягу відповідних частин роботи;
- 4) надання допомоги студентові у визначенні переліку питань і практичних матеріалів, які належить вивчити й зібрати під час науково-дослідної, педагогічної або виробничої практики;
- 5) допомога в доборі наукових джерел, інших матеріалів, які доцільно використовувати при виконанні магістерської роботи;
- 6) надання консультацій за змістом магістерської роботи;
- 7) перевірка виконання студентом проміжних етапів і всієї роботи й надання допомоги в її науковому редагуванні;
- 8) вирішення питання про допуск роботи до попереднього захисту на кафедрі;
- 9) складання відгуку про магістерську роботу з її ґрунтовною характеристикою відповідно до критеріїв оцінювання.

Обов'язки студента:

- 1) обрати тему магістерської роботи;
- 2) скласти індивідуальний план щодо її виконання;
- 3) визначити перелік питань і практичних матеріалів, які належить вивчити й зібрати під час практик;
- 4) підібрати наукові джерела, які доцільно використати при виконанні магістерської роботи;
- 5) підготувати магістерську роботу відповідно до індивідуального графіку та згідно з цим положенням;
- 6) захистити магістерську роботу перед ДЕК, продемонструвавши рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Студенти та їхні наукові керівники на засіданнях кафедр звітують про хід виконання магістерської роботи (результати розгляду поточних результатів роботи фіксуються в протоколі засідання кафедри, у відомості та в заліковій книжці студента).

На здійснення наукового керівництва магістерською роботою одному керівникові відводяться години відповідно до норм навантаження на поточний навчальний рік та обсягу кредитів, необхідних студенту для її виконання.

Кількість студентів магістратури, закріплених за одним науковим керівником, не повинна перевищувати 5 осіб на навчальний рік.

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота є творчою науковою роботою, яка виконується студентом самостійно на базі теоретичних знань і практичних навичок, отриманих студентом протягом усього терміну навчання й науково-дослідної роботи, пов'язаної з розробкою конкретних теоретичних і науково-реставраційних завдань інноваційного характеру, що визначаються специфікою відповідного напрямку підготовки.

Зміст магістерської роботи передбачає:

- формулювання мети й завдань дослідження;
- аналіз стану вирішення проблеми за матеріалами вітчизняних і зарубіжних публікацій, обґрунтування мети дослідження;
- вибір методів досліджень, які застосовуються під час розв'язання науково-дослідного завдання, розробку власного плану дослідження;
- науковий аналіз і узагальнення фактичного матеріалу, який використовується в процесі дослідження;
- отримання власних результатів, що мають теоретичне, прикладне або науково-методичне значення;
- апробацію отриманих результатів у вигляді доповідей на наукових конференціях або підготовлених публікацій у наукових журналах і збірниках;
- узагальнення результатів досліджень з наведенням висновків і рекомендацій.

Магістерська робота повинна бути результатом завершеної творчої наукової розробки й свідчити про те, що автор володіє сучасними методами наукових досліджень і спроможний самостійно вирішувати професійні завдання, які мають теоретичне й практичне значення. Магістерська робота повинна бути виконана грамотно, без помилок і некоректних скорочень. У ній повинні бути чіткі, зрозумілі для сприйняття формулювання вихідних положень, припущень, отриманих результатів, тверджень тощо.

4. СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота повинна містити:

- титульний аркуш (зразок подано в додатку 1);
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідністю);
- анотація на українській мові (біля 2 000 знаків);
- анотація на англійській мові (біля 2 000 знаків);
- вступ;
- основну частину, яка складається з розділів, кожен з яких завершується стислими висновками;
 - стислі висновки після кожного розділу;
 - загальні висновки;
 - список використаних джерел;
 - додатки.

У змісті, що подається на початку магістерської роботи) містяться назви й номери початкових сторінок усіх структурних компонентів роботи: вступу, розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків, інших структурних частин.

Якщо в роботі вживається специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік може бути подано у вигляді окремого списку, який розмішують перед вступом.

Анотація – це стисла характеристика кваліфікаційної роботи. Її призначення полягає в оперативному ознайомленні з методикою дослідження, основними висновками наукової роботи. На початку анотації вказується прізвище та ініціали автора, тема роботи, шифр і назва спеціальності, за потреби – спеціалізації, повна назва вищого навчального закладу, рік. Зміст анотації становить стислий виклад основних отриманих результатів. Анотація складається двома мовами (українська, англійська/німецька/французька). Обсяг кожної анотації – приблизно до 2000 знаків, дві анотації разом мають становити до однієї сторінки комп'ютерного набору. Першою подається анотація українською мовою. Перелік ключових слів характеризує основний зміст магістерської роботи і містить від 5 до 10 слів у називному відмінку, написаних через кому в рядок прописними буквами та розташованих за абеткою.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми та її значущість, підстави й вихідні дані для розробки теми, обґрунтовуються актуальність і доцільність роботи для відповідної галузі; визначається об'єкт та предмет дослідження, мету. Відповідно до поставленої мети формулюються завдання дослідження.

Вступ є найбільш відповідальною частиною магістерської дисертації, оскільки містить в стислій формі всі фундаментальні положення, обґрунтуванню яких присвячена магістерська – це **актуальність обраної теми**, ступінь її розробленості, мета і зміст поставлених завдань, об'єкт і предмет дослідження, обрані методи дослідження, його теоретична і емпірична основа, наукова новизна, положення, що виносяться на захист, їх теоретична значущість і прикладна цінність.

Обґрунтування актуальності обраної системи є початковим етапом будь-якого дослідження. І то, як автор уміє вибрати тему і наскільки правильно він цю тему розуміє й оцінює з точки зору своєчасності та соціальної значущості, характеризує його наукову зрілість і професійну підготовленість.

Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним, потрібно показати головне – суть проблемної ситуації, з чого і буде видна актуальність теми.

Актуальність може бути визначена як значимість, важливість, пріоритетність серед інших тем та подій, злободенність. Будь-яке наукове дослідження проводиться для того, щоб подолати певні труднощі в процесі пізнання нових явищ, пояснити раніше невідомі факти або виявити неповноту старих способів пояснення відомих фактів.

Мета роботи та завдання. **Мета роботи** – це окреслений кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване все дослідження. Мета реалізується через конкретні завдання, які необхідно розв'язати в дослідженні. **Завдання** – це конкретні шляхи, засоби досягнення студентом поставленої мети. Завдання слід формулювати у формі переліку дій: встановити..., обґрунтувати..., дослідити..., розробити..., з'ясувати..., проаналізувати..., розкрити..., довести..., визначити...тощо. До процесу визначення завдань треба поставитися дуже відповідально, оскільки опис розв'язання окремих завдань становить зміст розділів і підрозділів магістерської роботи. Мета і завдання – це своєрідні зобов'язання, які бере на себе студент, і, ним же визначені, шляхи їхнього вирішення. Якість виконання студентом своїх зобов'язань є критерієм наукової цінності магістерської роботи.

Об'єкт і предмет дослідження. **Об'єкт дослідження** – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, тобто це те, що досліджується загалом. Це вся сукупність відношень різних аспектів теорії й практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації. **Предмет дослідження** – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в роботі, вони є головними, визначальними для конкретного дослідження. Отже, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт, він міститься в межах об'єкта. Визначаючи об'єкт, необхідно знайти відповідь на

питання: що розглядається? Водночас предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Отже, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті вимагає наукового пояснення. Предмет дослідження – це чітко означений аспект наукового вивчення в межах обраного об'єкта.

Джерельна (речова) основа дослідження. Джерелом фактичного матеріалу можуть бути словники різних типів, художні, наукові, газетні, публіцистичні, рекламні тексти, історичні, музейні, колекційні та інші пам'ятки. Комбіноване використання джерел різних типів збільшує достовірність результатів проведеного дослідження.

Методи дослідження. Методи дослідження, за допомогою яких здійснювалися добір та опрацювання фактичного матеріалу, є обов'язковим елементом вступу. Методи дослідження – це сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вирішенню конкретного завдання. Їхній вибір диктується характером фактичного матеріалу, умовами й метою дослідження.

Новизна роботи має довести новий погляд на проблему, самостійність дослідження, виокремлення власного внеску студента у порівнянні з наявними поглядами.

Теоретичне та практичне значення роботи. У магістерській роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їхнього використання, а в магістерській роботі, що має прикладне значення, – відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, як їх використати.

Апробація результатів дослідження. Основні положення наукового дослідження апробуються у вигляді доповідей на наукових гуртках, кафедральних семінарах, студентських (аспірантських) наукових семінарах, наукових конференціях (факультетських, регіональних, всеукраїнських та міжнародних) та/або у вигляді публікацій. **Для магістерських робіт апробація є обов'язковою умовою одержання найвищого бала.** Якщо матеріали роботи повідомлялися на наукових конференціях, студентських наукових гуртках, колоквиумах або семінарах (теоретична апробація), слід точно вказати дані про відповідні наукові заходи (дата, місто, назва заходу). Якщо з досліджуваної проблеми студент має публікацію(-ї), то необхідно вказати, у яких збірниках наукових робіт, наукових журналах, матеріалах конференцій тощо друкувалися матеріали магістерської роботи.

Основні положення своїх наукових досліджень студенти можуть опублікувати (одноосібно або у співавторстві з науковим керівником) в періодичних наукових або науково-методичних виданнях випускових кафедр. Статті студентів можуть бути опубліковані і в інших виданнях вищих навчальних закладів України і зарубіжжя.

5. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Основна частина магістерської роботи повинна мати чітку логічну структуру. Вона складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають із нової сторінки. Здебільшого, основна частина поділяється на 2–3 розділи. В кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладом наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць. **У розділах основної частини подають:**

- огляд літератури за темою і вибір напрямів досліджень. Стисло, критично висвітлюючи роботу попередників, автор повинен порушити ті питання, що залишились не вирішеними й визначити своє місце в розв'язанні проблеми;
- виклад загальної методики й основних методів досліджень;
- експериментальну частину й методику досліджень;
- відомості про проведені теоретичні й (або) експериментальні дослідження;
- аналіз та узагальнення результатів власних досліджень автора.

Наприкінці кожного розділу подається стислий висновок.

Розділ 1 зазвичай присвячується теоретико-методологічним аспектам досліджуваної проблеми. Обов'язковим складником першого розділу є аналітичний огляд літератури, у якому студент окреслює основні етапи розвитку наукової думки за своєю проблемою. Стисло, критично висвітлюючи роботи попередників, студент повинен назвати ті питання, що залишилися не вирішеними і, отже, визначити своє місце в розв'язанні проблеми. Кожне анотоване джерело повинно містити покликання на відповідну позицію в списку використаних джерел. Рекомендований обсяг цього розділу – до 20 сторінок. У подальших розділах на основі теоретичних положень першого розділу має бути всебічно проаналізована досліджувана проблема і запропоновані шляхи її вирішення.

Розділ 2 (та інші розділи, якщо вони передбачені автором) має власне дослідницький характер. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. Пропонується аналіз мовних одиниць або особливостей структури художніх творів тощо, доводяться теоретичні положення, які були окреслені в Розділі 1, викладаються результати власних спостережень. Усі розділи повинні бути логічно пов'язані між собою. Матеріал, що викладається, має бути досить аргументованим і переконливим. У роботі слід уникати як зайвого цитування, так і думок, ідей, висловів, не підтверджених відповідними джерелами.

Висновки мають містити стислий виклад теоретичних і практичних результатів, отриманих автором магістерської роботи особисто в процесі дослідження. Висновки зазвичай оформлюються у вигляді певної кількості тез, їхня послідовність визначається логікою проведеного дослідження, тобто завдань роботи, що позначені у вступі та композиційною будовою магістерської роботи.

У висновках необхідно викласти рекомендації щодо наукового та практичного використання здобутих результатів, а також обґрунтувати перспективи проведення подальшої роботи в цій галузі. Рекомендований обсяг висновкової частини – до 4-х сторінок

Список використаних джерел. У списку використаних джерел уміщено наукові публікації різного рівня, архівні джерела, які використано автором для обґрунтування позицій своєї роботи. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи. Додатки містять таблиці, рисунки, графіки, анкети, тести, програми спостережень, методичні розробки тощо. Додатки розміщують у порядку появи посилань у тексті.

6. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота виконується державною мовою, для іноземних студентів допускається використання російської та англійської мови.

Магістерська робота повинна бути виконана друкованим способом за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм).

Обсяг магістерської роботи, згідно з вимогами Болонської системи, має становити не менше **80 сторінок** комп'ютерного набору (без урахування списку використаних джерел і додатків).. За умови наявності бази даних, створеної комп'ютерної програми, проведеного експерименту тощо, обсяг може бути зміненим. Список використаної літератури має охоплювати не менше **70 найменувань**, серед яких обов'язково мають бути наукові джерела іноземною (англійською, французькою, німецькою або іншою європейською) мовою.

Текст магістерської роботи необхідно друкувати з міжрядковим інтервалом 1,5 (до тридцяти рядків на сторінці), поля: угорі, внизу – 20 мм, з лівого боку – 30 мм, з правого

боку – 1,5 мм; абзац – 1,25 мм; шрифт – Times New Roman, кегль – 14. Друк повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності.

Заголовки структурних частин магістерської роботи друкують великими літерами симетрично до тексту, наприклад:

ЗМІСТ

Заголовки підрозділів (параграфів) друкують з абзацу звичайним шрифтом. Крапку в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапками.

Кожну структурну частину магістерської роботи слід починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Першою сторінкою магістерської роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ» (крапка не ставиться). Заголовок розділу друкується з нового рядка:

РОЗДІЛ 1 НАЗВА РОЗДІЛУ

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу й порядкового номера параграфа, між якими ставиться крапка.

Якщо в тексті роботи використано ілюстрації (рисунки, графіки, схеми) й таблиці, то їх подають безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше. Якщо ілюстрація чи таблиця мають формат більший за А4, то її можна розмістити в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). **Номер ілюстрації складається з номера розділу й порядкового номера ілюстрації**, між якими ставиться крапка. Номер ілюстрації, її назва й пояснювальний підпис розміщується безпосередньо під ілюстрацією.

Таблиці нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщується напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу й порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка.

Якщо таблиця переноситься на наступну сторінку, то над таблицею пишеться «Продовження таблиці» й указується її номер. Назви граф у таблиці пишуться з великої літери, підзаголовки – з маленької, якщо вони складають одне речення із заголовком. Якщо вони самостійні, то пишуться з великої літери. Висота рядків повинна бути не менше 8 мм.

Формули в магістерській роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу й порядкового номера формули в розділі, між якими ставиться крапка. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело. Посилання в тексті магістерської роботи на джерела слід зазначати у квадратних дужках порядковим номером цього джерела за бібліографічним списком і відповідною сторінкою, наприклад: [5, 15]. Посилання на джерела без прямого цитування вказуються в квадратних дужках, наприклад [14], а якщо посилання

відбувається на кілька джерел, то вони подаються у квадратних дужках через крапку з комою [1; 3; 8].

Вимоги до оформлення списку використаних джерел.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Список джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ авторів (якщо авторів кілька, то прізвищ перших), а також заголовків праць. У списку літератури містяться всі публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Усі джерела подаються тією мовою, якою вони видані. Неприпустимим є переклад назв видань українською мовою. Література іноземними мовами наводиться в кінці списку використаної літератури. Відомості про джерела, які включено до списку, подаються згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. У магістерській роботі має бути використано від 50 до 70 літературних джерел.

Додатки. Наприкінці наукових робіт розміщують додатки в порядку появи посилань у тексті. У правому верхньому куті малими літерами (перша – велика) подається слово «Додаток» із зазначенням його номера, але без знака «№». Якщо до наукової роботи включено лише один додаток, то слово «Додаток» подається без номера. Заголовок додатка подається відповідно до правил оформлення структурних частин роботи. Наприклад:

Додаток 3

ЗАГОЛОВОК

7. ПРОЦЕДУРА ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ

Студент здійснює підготовку й написання магістерської роботи під керівництвом наукового керівника й зобов'язаний подавати йому роботу для перевірки частинами в установлені терміни відповідно до індивідуального плану написання магістерської роботи. Недотримання студентом узгодженого календарного графіка написання магістерської роботи (несвочасне завершення розділів та роботи загалом) розглядається як невиконання ним навчального плану, що може бути підставою для відрахування його з університету як такого, що не виконав навчальний план.

Науковий керівник магістерської роботи перевіряє виконану частину роботи й надає відповідні рекомендації.

Обов'язковим є публічний розгляд поточних результатів магістерської роботи на засіданнях кафедри в березні й травні останнього навчального року. За результатами цих розглядів студент отримує залік, який виставляється в залікову книжку завідувачем кафедри.

Після усунення всіх зауважень керівника студент завершує оформлення роботи й подає її науковому керівникові для підсумкової перевірки на предмет відповідності встановленим вимогам.

За умови належного виконання роботи науковий керівник допускає її до попереднього захисту.

Наступним етапом є попередній захист магістерської роботи в спеціально створеній комісії профільної кафедри. Попередній захист проводиться не пізніше ніж за 4 тижні до захисту магістерської роботи. Термін захисту магістерської роботи доводиться до відома студентів не пізніше ніж за два місяці.

Студент подає на попередній захист роботу в завершеному, але не зшитому вигляді. У разі виявлення несуттєвих недоліків йому може бути надано певний термін для їх усунення. У разі невідповідності роботи встановленим вимогам, наявності суттєвих недоліків, комісія складає й подає на кафедру висновок про недопущення її до захисту.

Після попереднього захисту в разі повної відповідності її встановленим вимогам магістерська робота зшивається у тверду обкладинку.

Електронний варіант магістерської роботи на диску (для тексту – у форматі doc або rtf) подається студентом у конверті, приклеєному на останній сторінці магістерської роботи.

На титульній сторінці магістерської роботи ставиться підпис магістранта, наукового керівника й завідувача профільної кафедри. У кінці роботи підшиваються два пусті файли для розміщення відгуку наукового керівника й рецензії.

Виконану магістерську роботу подають науковому керівникові та рецензенту не пізніше, ніж за 2 тижні до захисту, які в триденний термін складають відгук та рецензію про неї.

У відгуку науковий керівник відзначає ступінь самостійності у виконанні роботи, здобутки й недоліки, наявність елементів дослідження й узагальнення передового досвіду, обґрунтованість і цінність висновків, робить висновок про можливість рекомендації роботи до захисту.

Допущена до захисту магістерська робота підлягає рецензуванню. Рецензенти визначаються кафедрою. Рецензентами можуть бути викладачі вищих навчальних закладів, висококваліфіковані працівники освіти, культури, співробітники науково-дослідних установ або підприємств, які спеціалізуються на вирішенні проблем, споріднених з темою роботи.

Рецензент у п'ятиденний термін ознайомлюється з роботою й дає на неї письмову рецензію. Рецензія повинна відображати позитивні досягнення магістерської роботи та її недоліки, містити ґрунтовний аналіз змісту роботи, висновок щодо можливості її захисту та рекомендацію щодо диференційованої оцінки її якості. Негативна рецензія не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

Внесення змін у магістерську роботу після складання відгуку наукового керівника та рецензії не допускається.

Магістерська робота разом з відгуком керівника та рецензією передається на кафедру за 10 днів до початку державної атестації.

Магістерська робота до захисту не допускається, якщо вона:

- не пройшла попередній захист на профільній кафедрі, про що свідчить протокол засідання кафедри;
- представлена науковому керівникові на перевірку з порушенням термінів, встановлених індивідуальним планом магістранта щодо виконання магістерської роботи;
- виконана на тему, що вчасно не була затверджена наказом по кафедрі або не вчасно скоригована;
- не має відгуку наукового керівника або рецензії;
- не має електронного варіанта магістерської роботи;
- не перевірена на плагіат.

8. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ

Для захисту магістерських робіт наказом ректора створюється державна екзаменаційна комісія (ДЕК) зі складу найбільш досвідчених працівників професорсько-викладацького складу. Комісія проводить свої засідання відкрито та згідно з графіком її роботи, що затверджується ректором Академії.

Державній екзаменаційній комісії не пізніше одного дня до захисту магістерських робіт подаються **деканатом**:

- наказ про допуск до захисту магістерських робіт зі спеціальності;
- наказ (витяг з наказу) про затвердження персонального складу комісії зі спеціальності;
- протокол попереднього захисту магістерських робіт на відповідній кафедрі;

- зведена відомість про виконання навчального плану;
- списки студентів, допущених до захисту магістерських робіт;

кафедрою:

- повний текст магістерської роботи на паперовому (зшитий у тверду обкладинку) та електронному носіях;
- ілюстративний матеріал до магістерської роботи (якщо його передбачено специфікою напрямку підготовки);
- матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи: друковані статті, методичні розробки тощо (якщо вони є);
- відгук наукового керівника;
- рецензія (завірена, якщо вона зовнішня).

Студент, представляючи свою роботу на захисті, повинен у стислому вигляді:

- обґрунтувати актуальність теми та охарактеризувати структуру роботи;
- визначити об'єкт та предмет дослідження;
- висвітлити постановку проблеми за темою дослідження;
- стисло викласти найбільш важливі положення та основний зміст роботи;
- описати методику й результати дослідження;
- представити результати апробації роботи;
- окреслити можливості практичного використання результатів роботи;
- визначити перспективи подальших досліджень з обраної тематики.

На виступ студента перед ДЕК відводиться до 15 хвилин. Текст виступу студента на захисті магістерської роботи має бути погоджено з науковим керівником.

Виступ та відповіді на запитання, зауваження й побажання, вказані в рецензії на роботу загалом, повинні показати найвищий рівень теоретичної підготовки студента, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження. Завершуючи виступ, студент має вказати, які його пропозиції вже впроваджено або заплановано до впровадження; де ще доцільно, на його думку, застосувати результати дослідження та яка їхня практична цінність.

Голова та члени державної екзаменаційної комісії, а також інші особи, присутні на захисті, можуть звертатися до студента із запитаннями, на які він зобов'язаний дати змістовні відповіді.

Після відповіді на всі питання оголошується зміст рецензії або надається слово для виступу рецензенту (якщо він присутній на захисті).

Після цього слово може бути надано науковому керівникові для характеристики магістерської роботи (відзначити її позитивні й негативні сторони) та ставлення студента до своїх обов'язків.

Захист однієї магістерської роботи триває не більше 30 хвилин.

За результатами захисту магістерської роботи ДЕК на своєму закритому засіданні ухвалює рішення щодо оцінки кожної магістерської роботи індивідуально та про присвоєння студенту кваліфікації з видачею йому диплома державного зразка (встановленого зразка або з відзнакою).

У разі недосягнення згоди між членами ДЕК щодо оцінки магістерської роботи, голос голови комісії є вирішальним.

Повторний захист магістерської роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Рішення ДЕК оголошується прилюдно в день захисту магістерських робіт. Воно є остаточним і оскарженню не підлягає. Оцінка, визначена комісією, відображається в протоколі ДЕК та залікових книжках.

Студента, який отримав на захисті магістерської роботи незадовільну оцінку, повинні відрахувати з Академії й у цьому випадку йому видається академічна довідка встановленого зразка. Він має право бути повторно допущеним до захисту магістерської роботи протягом наступних трьох років у період роботи ДЕК.

У разі виставлення незадовільної оцінки ДЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен опрацювати нову тему, визначену профільною кафедрою.

Якщо студент не з'явився на засідання ДЕК для захисту магістерської роботи, то в протоколі комісії відзначається, що він є неатестованим у зв'язку з неявкою на засідання ДЕК.

При встановленні плагіату повторний захист магістерської роботи не дозволяється. Студент має право бути повторно допущеним до захисту тільки після опрацювання нової теми, визначеної профільною кафедрою.

Під час захисту магістерських робіт ведеться протокол засідання ДЕК, у якому відображаються всі питання до студента. Окремо зазначається думка членів ДЕК про практичну цінність і рекомендації щодо використання пропозицій автора та рекомендації щодо подальшого навчання в аспірантурі.

До протоколу вносяться також відомості про державний документ про освіту, що видається випускникові Академії та присвоєння йому кваліфікації.

Протоколи підписуються головою та членами ДЕК, які брали участь у засіданні, та зберігаються в архіві Академії протягом 75 років.

Магістерські роботи після захисту передаються на профільну кафедру, яка підготувала магістра, де вони реєструються в спеціальних журналах і протягом п'яти років зберігаються. Відповідальність за їх збереження покладається на матеріально відповідальних осіб кафедри.

По завершенні роботи ДЕК її голова складає звіт, у якому відображає якісні та кількісні показники захисту, пропозиції щодо удосконалення магістерських досліджень.

9. ОЦІНЮВАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

При оцінюванні магістерської роботи державна екзаменаційна комісія бере до уваги такі чинники:

- актуальність обраної теми;
- чіткість формулювання об'єкта, предмета, завдань дослідження;
- логічність структури та її відповідність темі роботи;
- системність і глибина теоретичного аналізу проблеми;
- наявність огляду наукових джерел з конкретної проблематики;
- достовірність та обґрунтованість висновків;
- відповідність вимогам щодо оформлення роботи;
- змістовність доповіді студента про основні результати дослідження;
- правильність, чіткість, аргументованість відповідей на запитання членів ДЕК;
- зауваження й рекомендації рецензента й наукового керівника магістерської роботи.

Критерії оцінювання з урахуванням специфіки напряму підготовки за національною шкалою та шкалою ECTS розробляються та затверджуються профільною кафедрою.

10. ОРІЄНТОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка «відмінно» ставиться, якщо до магістерської роботи немає суттєвих зауважень; обґрунтовано актуальність теми; тему розкрито повністю; робота містить елементи наукової новизни, має теоретичне й практичне значення; доповідь на захисті є логічною, змістовною, проголошена з вільним оперуванням матеріалу; відгук і рецензія позитивні; відповіді на питання членів ДЕК вичерпні й переконливі; робота повністю відповідає встановленим вимогам.

Оцінка «добре» ставиться, якщо тема роботи практично розкрита, але наявні певні недоліки, які не мають істотного значення; у теоретичній частині поверхнево проаналізовано літературні джерела, елементи новизни та практичного значення представлені не зовсім чітко; висновки не є переконливими; є окремі зауваження в рецензії та відгуку наукового керівника; доповідь студента на захисті побудована логічно, проголошена з вільним оперуванням матеріалу, відповіді на запитання членів ДЕК переважно вичерпні й переконливі; робота оформлена в межах встановлених вимог.

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо тема роботи в основному розкрита, але мають місце певні недоліки змістового характеру; нечітко сформульовані мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; відсутній або суттєво обмежений аналіз наукової полеміки; аналітична частина характеризується надмірною описовістю; висновки й пропозиції, що містяться в роботі не обґрунтовані; рецензія й відгук містять окремі зауваження, які не отримали пояснення; доповідь прочитана за текстом, або підготовлена невдало; не всі відповіді на запитання членів ДЕК є коректними або вони не одержали належної аргументації; є зауваження щодо оформлення роботи.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо порушено логіку у викладі матеріалу в роботі; розділи не узгоджені між собою; відсутній огляд сучасних літературних джерел; відсутній докладний аналіз досліджуваних проблем; відсутні особисті висновки й пропозиції автора; робота не відповідає спеціальності; мають місце суттєві недоліки в оформленні роботи; виступ на захисті свідчить про слабку орієнтацію в досліджуваній проблемі.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА АРТ-МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему

**ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЮВЕЛІРНОГО МИСТЕЦТВА НА
ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ**

Виконала:

студентка __ курсу групи _____
спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»,

_____ (фамілія, ім'я, по-батькові)

Науковий керівник

_____ (вчене звання, фамілія, ім'я, по-батькові)

Рецензент:

_____ (вчене звання, фамілія, ім'я, по-батькові)

Допустити до захисту:

Протокол засідання кафедри № від листопада 2021 р.

Завідувач кафедри мистецтвознавчої експертизи

професор Федорук О. К.

Київ-2021

ЗРАЗОК ЗМІСТУ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	8
1. 1. Назва підрозділу	8
1. 2. Назва підрозділу	15
1. 3. Назва підрозділу	23
Висновки до першого розділу	32
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	33
2. 1. Назва підрозділу	33
2. 2. Назва підрозділу	42
2. 3. Назва підрозділу	52
Висновки до другого розділу	60
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	61
3. 1. Назва підрозділу	61
3. 2. Назва підрозділу	75
3. 3. Назва підрозділу	82
Висновки до третього розділу	89
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	100
ДОДАТКИ	120

ЗРАЗОК АНОТАЦІЇ**АНОТАЦІЯ**

Дев'яткова К. В. Формування та розвиток ювелірного мистецтва на теренах України кінця XIX – початку XX століття – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису. Робота на здобуття наукового ступеня магістра за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». – Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. – Київ, 2020.

Дослідження магістерської роботи присвячено вивченню діяльності визначних вітчизняних ювелірних фабрик Київської губернії та одеської ювелірної фірми І. Баржанського наприкінці XIX – початку XX століття.

У роботі розглянуті та розкриті основні критерії сучасної експертизи, найновітніші технологічні прийоми та методи, що застосовуються у вивченні антикварних ювелірних виробів. Простежено принципи мистецтвознавчих досліджень, атрибуції та практичних методів наукової експертизи на прикладі столового срібла київської фабрики Іосифа Маршака з приватної колекції.

В результаті вивчення історіографії та джерельної бази були намічені шляхи проведення досліджень художньо-ювелірних виробів з металу, визначені основні положення сучасного наукового підходу проведення техніко-технологічних опрацювань з використанням новітніх науково-технічних засобів.

Встановлено, що методика проведення техніко-технологічних досліджень ювелірних виробів зі срібла та золота базується на комплексному опрацюванні, що включає атрибуцію, оптико-фізичні, хімічні та інші методи, що дає підстави визначити автентичність пам'ятки, її історичне, культурне та мистецьке значення.

Ключові слова: ювелірне мистецтво, експертиза, атрибуція, антикваріат, аукціон.

SUMMARY

Deviatkova K. Creation and development of jewelry in Ukraine in the late 19th - early 20th centuries – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript. Work to obtain a master's degree in specialty 023 «Fine Arts, Decorative Arts, Restoration». – National Academy of Management of Culture and Arts. – Kyiv, 2020.

The research of the master's thesis is devoted to the study of the activity of prominent jewelry firms of the city of Kyiv

The main criteria of modern examination, the latest technological techniques and methods used in the study of antique jewelry are considered and revealed in the work. The principles of art research, attribution and practical methods of scientific expertise are traced on the example of silverware of the Kyiv factory of Iosif Marshak from a private collection.

As a result of studying the historiography and source base, the ways of conducting research of metal art jewelry were outlined, the main provisions of the modern scientific approach to technical and technological studies using the latest scientific and technical means were identified.

It is established that the method of technical and technological research of silver and gold jewelry is based on complex processing, including attribution, optical-physical, chemical and other methods, which gives grounds to determine the authenticity of the monument, its historical, cultural and artistic significance.

Keywords: jewelry, art jewelry, examination, attribution, jewelry branding, precious stones, antiques, auction.

ПРИКЛАДИ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ

Опис книг одного автора
Корж М. На віку, як на довгій ниві: автобіогр. повість. Х.: Майдан, 2001. 274 с.
Опис книг двох авторів
Черній А. М., Тімошенко З. І. Філософія : твої кроки до мудрості: конспект-практикум. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2001. 201 с.
Опис книг, які мають більше трьох авторів
Історія України : довідник / укладачі Темко Г. Д., Тупчієнко Л. С., Бем Н. В. та ін. К.: Академія, 2001. 479 с.
Опис книг, які перекладені з іноземних мов
Шарма Р. Монах, который продал свой „феррари“: история об исполнении желаний; пер. с англ. К. Вронский. К.: София, 2004. 286 с.: ил.
Опис збірника статей
Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності: зб. наук. пр. / за ред. В. В. Попова. К.: КДЛУ, 2001. 239 с.
Опис словників
Современная философия : словарь и хрестоматия. Ростов-н/Д.: Феникс, 2002. 511 с.
Опис багатотомного видання (скорочена форма)
Новая философская энциклопедия: в 4 т. М.: Мысль, 2000. Т. 1–4.
Опис окремого тома
Багалій Д. І. Вибрані праці: у 6 т. Х.: ХГІ „НУА”; Золоті сторінки, 1999. Т. 1: Автобіографія. Ювілейні матеріали. Бібліографія. 1999. 600 с.: іл.
Опис офіційного документа
Про освіту: Закон України від 23 берез. 1996 р. № 100/96–ВР // Відомості Верхов. Ради України. 1996. № 21. С. 253–278.
Про вдосконалення мережі вищих навчальних закладів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 серп. 1993 р. № 646 // Зібр. Постанов Уряду України. 1993. № 14. С. 63–64.
Цивільний кодекс України: за станом на 1 лип. 2004 р. / Верховна Рада України. К.: Парламент. вид-во, 2004. 352 с.
Опис автореферату дисертації
Рибаченко Л. І. Підготовка іноземних студентів у навчальних закладах України (1946–2000 рр.): автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки”. Луганськ, 2001. 18 с.
Аналітичний опис статей з журналу
Журавльова О. І. Стародавні релігійні вірування українців // Наука. Релігія. 2001. № 2. С. 168–174.
Опис статті з видання, що продовжується
Телехов В. Д. Наука как объект художественного отображения // Вестн. Харьк. ун-та. 1999. № 185: Сер.: Филология. Вып. 12. С. 3–9.
Аналітичний опис статті із збірника
Глотц П. Европейская идентичность // Образ Европы: пробл.-темат. сб. М., 2000. С. 19–25.
Аналітичний опис статті з газети
Лашук Ю. Україна – Польща: культура взаємин // Культура і життя. 2002. 1 трав.
Посилання на Інтернет-видання
Открытый колледж російського консорціума технікумів і коледжів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dospo.ru/model.html – Заголовок з екрану.

**ОРІЄНТОВНА СХЕМА РЕЦЕНЗІЇ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ****РЕЦЕНЗІЯ**на магістерську роботу _____
(прізвище та ініціали)

(назва теми)

за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація

Актуальність теми _____

Практична цінність питань, які розроблені в науковій роботі

Стисла характеристика магістерської роботи за розділами _____

Позитивні моменти й недоліки магістерської роботи _____

Новизна й оригінальність ідей, покладених в основу роботи _____

Методика вивчення й обробка матеріалів дослідження _____

Наявність у роботі певних рекомендацій та їх обґрунтування:

Якість оформлення дипломної (магістерської) роботи _____

Недоліки роботи _____

Оцінка магістерської роботи за чотирибальною системою _____

Рецензент _____
(підпис) (посада, науковий ступінь та вчене звання)« _____ » _____ 20__ р.
(дата)

Підпис завіряється печаткою навчального закладу, установи або організації, у якій працює рецензент.

ОРИЄНТОВНА СХЕМА ВІДГУКУ НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на магістерську роботу _____
(прізвище та ініціали)

_____ (назва теми)

за спеціальністю 023

Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Актуальність теми _____

Відповідність змісту роботи обраній темі _____

Рівень повноти розробки питань та окремих проблем. _____

Рівень теоретичної та професійної підготовки магістранта, його здатність до самостійної роботи _____

Логічність, послідовність, аргументованість викладу матеріалу, вміння робити висновки _____

Характеристика студента під час роботи над магістерською роботою (дисциплінованість, наполегливість, підготовленість, своєчасність виконання завдання тощо) _____

Важливість запропонованих магістрантом рекомендацій для їхнього впровадження в практику робіт закладів різного рівня _____

Відповідність дослідження вимогам, що висуваються до магістерських робіт

Науковий керівник _____
(підпис) (посада, науковий ступінь та вчене звання)

« _____ » _____ 20__ р.
(дата)

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ТЕРМІНІВ

Абстрагування – особливий прийом мислення, який дозволяє залишити осторонь властивості, зв'язки й відношення предметів, водночас фіксувати ті риси, які у певному дослідженні розглядаються як істотні, суттєві.

Аксіома – вихідне твердження наукової теорії, яке приймається за істинне без доведення.

Аксіоматичний метод – спосіб побудови наукової теорії у вигляді системи постулатів (аксіом) і правил висновку (аксіоматики), за якими певні твердження теорії приймаються без доведень, а інші похідні поняття виводяться з них шляхом логічної дедукції.

Алгоритм – система правил виконання обчислювального процесу, що приводить до розв'язання певного класу задач після скінченого числа операцій.

Аналіз – метод пізнання, основою якого є поділ цілісного предмета на частини з метою його всебічного вивчення. Аналіз є протилежністю синтезу.

Аналогія – умовивід, за яким на основі схожості чи подібності двох об'єктів за деякими ознаками роблять висновок щодо їх схожості за іншими ознаками.

Апостеріорі та апріорі – філософські категорії за допомогою яких позначаються знання, набуті з досвіду і знання, що передують досвіду. Таке розмежування насправді відносне, оскільки будь-яке знання так чи інакше пов'язане з досвідом і практикою.

Аргумент – положення, яке використовується для доведення істинності тези.

Аргументування – логічний процес, суть якого – довести істинність власних суджень (тезу доказу) за допомогою інших суджень (аргументів, доказів).

Верифікація – емпіричне підтвердження істинності наукових тверджень шляхом емпіричності їх перевірки.

Вимірювання – процедура надання числових значень властивостям реальних об'єктів за допомогою одиниць виміру.

Висловлювання – думка, виражена розповідним реченням, яка може бути істинною або помилковою.

Гіпотеза – наукове припущення щодо певних властивостей, явищ, яке потрібно обґрунтувати теоретично та довести на практиці.

Дедукція – метод пізнання за яким висновок щодо конкретного явища робиться на підставі загальних наукових положень: висновок від загального до часткового (особливого). Дедукція – протилежність індукції.

Детермінізм – вчення про всеохоплюючий об'єктивний взаємозв'язок і причинну зумовленість явищ соціоприродного середовища.

Диз'юнкція – логічна операція, за допомогою якої із двох чи більше суджень вибудовується нове судження шляхом оператора диз'юнкції, якому відповідає сполучник «або».

Дипломна робота – самостійна науково-дослідна робота студента, основне завдання якої – продемонструвати рівень наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання; виконує кваліфікаційну функцію.

Дисертація – кваліфікована наукова праця, виконана особисто у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії для здобуття наукового ступеня.

Дискурсив – міркування, аргумент, який спирається на розум і логічне міркування. В теорії пізнання протиставляється інтуїції.

Діалектика – фундаментальний науковий принцип і метод пізнання багатопланової та суперечливої дійсності у всіх її проявах. Діалектичний підхід має можливість обґрунтувати причинно-наслідкові зв'язки, процеси диференціації та інтеграції, постійну суперечливість між сутністю та явищем, змістом і формою.

Доведення – процедура, за допомогою якої встановлюють істинність гіпотези чи будь-якого твердження.

Догматизм – спосіб мислення, за яким певне вчення або положення вважають істиною, не враховуючи конкретних умов життя.

Достовірність – достатня правильність, те, що не викликає сумнівів, доказ того, що названий результат (закон, закономірність, сукупність фактів та ін.) є істинним, правдивим.

Евристика – сукупність прийомів і методів, які сприяють більш швидкому організованому й цілеспрямованому пошуку істини, хоча й не гарантують її безумовного знаходження.

Експеримент – метод пізнання об'єктивної дійсності, пов'язаний з активним і цілеспрямованим втручанням дослідника в природні умови існування предметів і явищ або створення штучних умов, необхідних для виявлення відповідної властивості.

Експлікація – уточнення понять і суджень за допомогою засобів символічної чи математичної логіки.

Екстраполяція – процедура перенесення й поширення властивостей, відношень і закономірностей з однієї предметної галузі на іншу.

Емпіричні дані – відомості, отримані на основі досвіду, практики.

Епістемологія – теорія пізнання, розділ філософії, у якому вивчаються закономірності й можливості пізнання, відношення знання до відчуттів, уявлень, понять об'єктивної реальності, досліджуються ступені й форми процесу пізнання, умови та критерії його достовірності й істинності.

Закон – необхідне, суттєве, стале співвідношення, внутрішній зв'язок явищ, що зумовлює їх закономірний розвиток.

Закон виключення третього – закон класичної логіки, який стверджує, що із двох суперечливих суджень істинним є або саме висловлення, або його заперечення. Третього не дано.

Закон протилежності – закон логіки, який стверджує, що не можуть бути одночасно істинними два суперечливих висновки, один з яких щось стверджує, а другий те саме заперечує.

Знання – перевірений практикою результат пізнання дійсності, адекватне її відбиття у свідомості людини.

Інтеграція – об'єднання в ціле будь-яких окремих частин; об'єднання та координація дій різних частин цілісної системи.

Ідеалізація – уявне конструювання об'єктів, яких немає в дійсності або які практично нездійсненні.

Ідея – інтуїтивне пояснення явищ (процесів) без проміжної аргументації, без усвідомлення всієї сукупності зв'язків, на основі яких робиться висновок.

Імплікація – логічна операція, що об'єднує два судження в нове шляхом зв'язку, словесно виражається за допомогою граматичної конструкції «Якщо....., то.....».

Індукція – метод пізнання, за яким здійснюється перехід від часткового (особливого) до загального. Індукція – протилежний дедукції метод пізнання.

Інтерпретація – тлумачення, роз'яснення, розкриття змісту явища, яке сприяє його розумінню.

Інтуїція – здатність осягти істину, не звертаючись до розгорнутого логічного міркування. В логіці та методології розглядається як догадка, що потребує перевірки.

Ірраціональний – поняття чи судження, протилежне розумному, обґрунтованому фактами та логікою.

Композиція наукової роботи – послідовність розташування її частин: основного тексту та довідково-супроводжувального апарату.

Конспект – короткий письмовий виклад змісту книги, статті, лекції, тощо.

Концепція – система поглядів, теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною головною ідеєю.

Кон'юнкція – логічна операція утворення складного висловлення із двох чи більше простих висловлювань за допомогою зв'язків, якій відповідає сполучник «і».

Кон'юнктура – сукупність певних умов, збіг обставин, стан речей, здатний впливати на вирішення, розв'язання якої-небудь справи, питання тощо.

Кореляція – співвідношення, відповідність, взаємозв'язок предметів або понять; у статистиці – залежність між явищами або величинами, що не має чіткого функціонального характеру.

Курсова робота – робота студента, виконана як підсумок навчання на певному курсі. Сприяє розвитку ініціативи й самостійності, передбачає систематизацію, закріплення та розширення теоретичних знань студента, оволодіння навичками самостійної, теоретичної, експериментальної роботи, користування літературними джерелами.

Метод – сукупність прийомів і операцій теоретичного пізнання й практичного освоєння дійсності, підпорядкований вирішенню конкретного завдання. Наукові методи ґрунтуються на певних принципах, теоріях і законах.

Методологія наукового пізнання – вчення про систему наукових принципів, форм і способів дослідницької діяльності.

Методика – система правил використання методів, прийомів та операцій у науковому дослідженні.

Монографія – наукова праця у вигляді книги, яка містить повне або поглиблене дослідження однієї проблеми чи теми.

Моделювання – метод пізнання явищ і процесів, який ґрунтується на заміні об'єкта дослідження (оригінала) моделлю.

Наука – сфера людської діяльності, спрямована на вироблення та систематизацію нових знань про дійсність; одна з форм суспільної свідомості.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття й використання нових знань.

Наукова проблема – протиріччя у пізнанні, яке характеризується невідповідністю між новими фактами (даними) й старими засобами їх пояснення.

Наукова творчість – мислення в його найвищій формі, що виходить за межі відомого, а також діяльність, результатом якої є створення нового.

Наукова стаття – один з основних видів публікацій, містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження.

Наукове дослідження – цілеспрямоване пізнання, результати якого виступають як система понять, законів і теорій.

Науковий результат – нове знання, здобуте в процесі наукового дослідження та зафіксоване на носіях наукової інформації.

Науковий факт – подія чи явище, яке є основою для висновку чи підтвердження; як складова наукового знання відображає об'єктивні властивості явищ та процесів. На основі наукових фактів визначаються закономірності явищ, вибудовуються теорії, виводяться закони.

Парадигма – система творчих методологічних і ціннісних установок, прийнятих усіма членами наукового співтовариства за зразок вирішення наукових завдань.

План – система взаємопов'язаних завдань, що визначають терміни, порядок і послідовність виконання програм, окремих робіт, операцій. Послідовність викладу матеріалу.

Поняття – форма мислення, що забезпечує пізнання сутності явищ (процесів), узагальнення їх ознак та взаємозв'язків.

Порівняння – процес встановлення подібності або відмінності предметів та явищ дійсності, а також знаходження спільних, притаманних різним об'єктам рис.

Постулат – твердження, попереднє припущення наукової теорії, що береться за вихідне і стає основою теоретичних узагальнень.

Пояснення – найважливіша функція науки, сутність якої полягає у розкритті мотивів та причин певних процесів, явищ, подій, підведенні фактів щодо них під загальні твердження (закони, теорії і принципи).

Принцип – вихідний пункт теорії; те, що становить основу певної сукупності знань.

Прогнозування – сукупність засобів і прийомів мислення, що дають змогу на основі аналізу ретроспективних даних вивести судження певної достовірності стосовно майбутнього розвитку об'єкта.

Публікація – оприлюднення результатів наукового дослідження за допомогою преси, радіо або телебачення.

Реставрація –

Реконструкція –

Реферат – доповідь на певну тему, що передбачає огляд відповідних літературних та інших джерел; виклад змісту наукової роботи, книжки, статті.

Самостійна робота студента – навчальна діяльність, спрямована на вивчення й оволодіння матеріалом навчальної дисципліни без участі викладача.

Синергетика – науково-філософський принцип, що розглядає природу, світ як самоорганізовану, комплексну систему.

Синтез – об'єднання раніше виділених чи вже існуючих елементів у єдине ціле. Такими елементами можуть бути частини предмета, ознаки, відношення.

Системний підхід – комплексне дослідження великих і складних об'єктів (систем) як єдиного цілого з узгодженням функціонування усіх елементів і частин.

Спостереження – систематичне цілеспрямоване вивчення об'єктів дослідження без втручання в їх буття.

Суб'єкти наукової діяльності – вчені, наукові працівники, науково-педагогічні працівники, а також наукові установи та організації, вищі навчальні заклади.

Судження – думка, в якій за допомогою взаємопов'язаних понять стверджується або заперечується що-небудь. Судження про предмет або явище можна отримати або через безпосереднє спостереження фактів, або опосередковано – за допомогою умовиводу.

Сутність – головне, основне, визначальне в предметі.

Теза – коротко сформульовані основні положення доповіді, лекції, повідомлення тощо.

Тема – наукове завдання, що належить до конкретної галузі наукового дослідження.

Теорія – вчення, система ідей, поглядів, положень, тверджень, спрямованих на цілісне відображення певного фрагмента дійсності, тлумачення того чи іншого явища конкретної предметної галузі. Найважливішими компонентами теорії є: фундаментальні поняття й закони; ідеалізовані об'єкти, що в абстрактній формі відображають властивості реальних об'єктів; логіка теорії, що дозволяє виводити одні твердження з інших.

Термін – поняття, що увійшло до наукового обігу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрейченко О. І., Ачилова В. П., Прадід Ю. Ф. Студентська наукова робота: 130 запитань і відповідей: посібник. Сімферополь, 2008. 88 с.
2. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання: ДСТУ 8302:2015
3. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій. Бюлетень ВАК України. 2011. № 9–10
4. Загнітко А. П., Вінтонів М. О. Випускні кваліфікаційні роботи: навчальний посібник. Донецьк : ДонНУ, 2003. 56 с.
5. Мороз І. В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту : посібник. Київ, 1997. 56 с.
6. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення магістерських робіт. Вінниця ДонНУ імені Василя Стуса, 2018. 40 с. 16.
7. Положення про навчально-наукові та кваліфікаційні роботи студентів. Київ: КДЛУ, 1999. 46 с.
8. Спіцин Є. С., Назаров С. М. Організація науково-дослідної роботи студентів у вищому навчальному закладі. Київ: Вид. центр КНЛУ, 2001. 63 с.
9. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2005. 208 с.
10. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науководослідницької діяльності: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: ЗнанняПрес, 2002. 295 с.